პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

კვირა, 13 სექტემბერი 1925 წ.

ტარტაროზი

ეროვნული ბიბლიოთეკა

№ 17—(20) გაზ. „მუშა“-ს ორკვირეული უფასო დამატება. № 17—(20)

სმა-ჭამა კარგად შესარგი...

„ამ ბოლო დროს ძალიან მოუხშირეს „პასუხისმგებელ“ პირებმა ფულის გაფლანგვას“
(გაზეთებიდან)

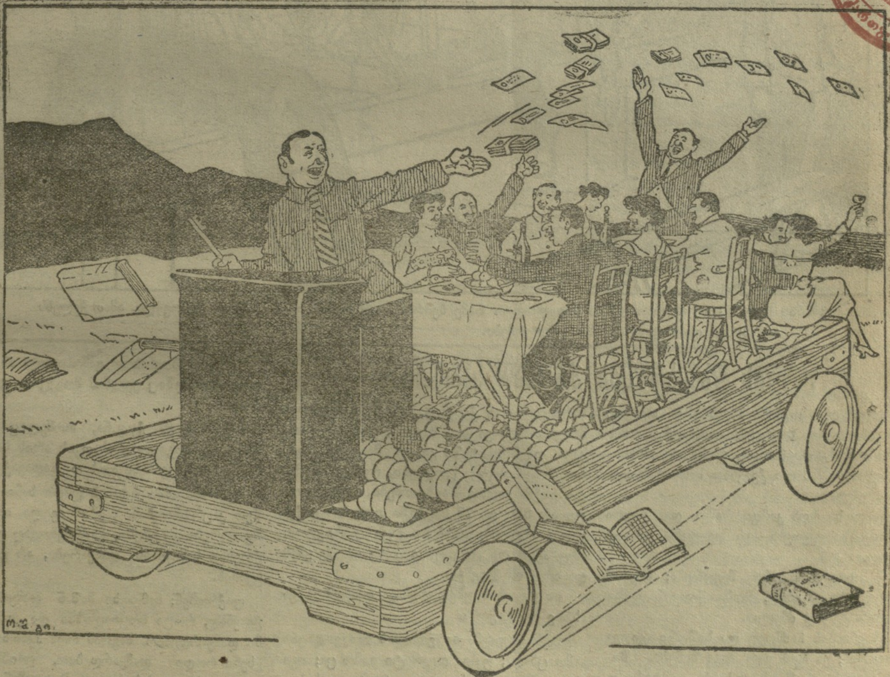

დღეს არა, მერე მოვკვდებით,—სიცოცხლე არ არის გრძელი.
სტუმრათ ვართ ამა ქვეყნადა, სიკვდილი არის ძნელი.
რა არის იგი სიცოცხლე, როცა მშრალი გვაქვს ყელი.
მშრალსა ყელსა სჯობს რომ გვქონდეს ყელი კახურით სველი.

სინდისი ფასობს ერთ კატრად და საზამთროდ კი ზრდილობა.
ფულის შეჭმაა ადვილი, არ უნდა გამოცდილობა.
თუ კაცს არა გაქვს უნარი, ვერ გშველის გვარიშვილობა.
ცოტა იმათიც აჭამე ვის შესძლებს გიყოს ცილობა

ფული გჭირია ძალიან, (ბლომად გყავს ცოლი და ხასა).
დასწერე, გამოიტანე ვინ გაკიბედავს შენ რას;
თვითონ ხარ ბატონ-პატრონი, ვინ ამოიღებს ცუდ ხმასა...
პატიოსნება ამ ქვეყნად, მითხარი —ვინ დააფასა.

დაგტანჯავს წუთისოფელი არა გაქვს შენ თუ ფული.
უფულო კაცსა არა აქვს სიცოცხლის სიხარული.
ქეიფით და დროს ტარებით ჯანსაღი არის გული,
რასაცა შესჭამ შენია, რაც არა დაკარგული.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

„კულტურული მუშაობა" სოფლად

„ჩვენ იმედი გვქონდა, რომ ამ ზაფხულზე ჩვენი სტუდენტობა და სოფლის მასწავლებლობა სოფელს წაადგებოდა, მაგრამ იმედი არ გაგვიმართლდა. დადგამენ წარმოდგენებს „ვახშამით" (უფრო სწორად ვახშამს წარმოდგენით) და მთელ ღამეს ქეიფობენ".

გაზეთიდან.

გლეხი (გლეხ) ჰმ! ამათგან უნდა მოველოდეთ რამე ხეირს?.. თუ რამე „ორი კაპეიკი შემოვიდა, ამათ ქალებს არ ეყოფა და სოფელი „მშრალზე" რჩება.

როდის დამყარდება ქვეყნად სამოთხე?

გადახედეთ თქვენი მშვენიერი თვალებით ისტორიის სივრცეს და თქვენ მის ჰორიზონტზე დაინახავთ, რომ კაცობრიობა მარად იბრძოდა ქვეყნად სამოთხის დასამყარებლად.

სამოთხე რომ კარგი რამეა და ყველა აგარაკებზე უკეთესი—ეს ყველამ კარგად ვიცით.

იქ ცხოვრებას რა შეედრება; მაგრამ უბედურება ის არის, რომ იქითკენ გამგზავრება მეტად ძნელია.

მგზავრობის სიძნელე და სიშორე კიდევ არაფერია; ეს ჩვენ ვერ შეგვაშინებს. (შაბათ-კვირას რომ ცხვირ-პირს ვიმტვრევთ ბორჯომის მატარებელზე, ამაზე უარესი ხომ მაინც არ იქნება?!)

მაგრამ უხერხულობა ის არის, რომ—თუ სამოთხეში ყოფნა გინდა, ამ ქვეყნიდან სამუდამოდ უნდა აიბარგო, ე. ი. უშიშარი სიტყვით რომ ვსთქვათ—უნდა მოკვდე; ეს კი არც ისე ადვილი საქმეა, როგორც გეჩვენება.

ჯანმრთელობას ხცოოვრება; ეგი არც ისე სახარბიელოა ამ ქვეყნად, რომ სიკვდილის მოეხათროს კაცს... მაგრამ, ვაი, თუ—მოკვდი და სამოთხეში კი არ მიგიღეს. გამოგინახეს რაღაც ცოდვები, რომლებიც მეტი გაქვს ვიდრე თავზე თმები, (თუ მელოტი არ ხარ და ამ სიცხეში თავი არ გაქვს გადაპარსული); დარჩები კაცი გარიყული: არც აქეთ და არც იქით, არც ამ ქვეყნის და არც იმ ქვეყნის.

აი ეს არის უბედურება, თორემ სხვა მხრივ რა გიჭირს.

ევგენი დვალმა ხიკვდილის ლიკვიდაცია გამოაცხადა; უკვე დეკრეტი გამოსცა; იგი ისეთი მტკიცე ხასიათისაა, რომ თავის სიტყვას უკან არ წაიღებს—დეკრეტს აღარ გააუქმებს. ამით მას ჰგონია დიდი სამსახური გაუწია კაცობრიობას, მაგრამ არა... პირიქით: კაცობრიობას დაუკარგა სამოთხე, რომელსაც იმ ქვეყნად მაინც ელირსებოდა. ახლა რაღა ჯანდაბად გინდა სამოთხე? უნდა მარადიულად იცხოვრო ამ გაფუჭებულ ქვეყანაზე და სამუდამოდ გამოეთხოვო სამოთხის ნახვის სურვილს.

უნდა გამოვნახოთ გამოსავალი ამ ჩიხიდან, რომელშიც ევგენიმ მოაქცია კაცობრიობა.

საჭიროა ეს ქვეყანა, რომელიც ახლა მხოლოდ ზოგიერთებისათვის არის სამოთხე, ყველასათვის სამოთხედ გადავაქციოთ.

მუშაობა ამის შესახებ დიდი ხანია დაიწყო კაცობრიობამ. მაგრამ ყველა ის საშუალებები და გზები, რომლებითაც უნდათ ქვეყნად სამოთხის დამყარება, არ გამოდგებიან.

ფიქრობენ: სამოთხე მაშინ დამყარდება ქვეყნად, როცა სოციალიზმი და კომუნიზმი დამყარდებაო. მაგრამ რომ ჰკითხო, თუ ესენი როდის დამყარდებაო, დაიბნევიან და გადაჭრილ პასუხს ვერ მოგცემენ.

ჩვენც ვიცით: როცა კომუნიზმი და სოციალიზმი დამყარდება, სამოთხეც მაშინ დამყარდება, მაგრამ საქმე ის არის—თუ **როდის?**

რას ერჩით! არ იციან როდის დამყარდება ქვეყნად სამოთხე, მაგრამ, მიუხედავად ამისა, მაინც უყვართ სამოთხე და მისთვის თავსაც იწუხებენ.

თავისებურად გაიგეს

სახკომსაბჭოს დადგენილების თანახმად ღვინოზე აქციზი დაკლებულია.

ქრონიკებიდან.

შიო.

ღვინოს გაიაფება
ო, რა კარგი რამეა.
რაც იშოვნო, ძმობილო,
გადაჰკარი, ჭამეა.

ვინ სთქვა—„ჩვენი“ წთავრობა
არ ზრუნავს ლოთებზეო;
რესტორანში მოვითხოვ
ღვინოთ ბოთლებს ბოთლებზეო.

გული გიკვდება კაცს, როცა ხედავ, რომ ქვეყნად სამოთხის დასამყარებლად აგერ არის მზად საშუალება და იკი ვერ შეუჩნევიათ, ვერ მოუხმარიათ.

ჩვენ ვამბობთ: რევოლიუციონური გზით სოციალიზმის და კომუნიზმის საშუალებით ქვეყნად სამოთხე დამყარდება, მაგრამ უფრო ადვილად და ადრე დამყარდება იგი ამ ქვეყნად თუ:

მუშკორების არც ერთი წერილი არ იქნება უყურადღებოდ მიტოვებული აღმასკომის, მილიციის, ადმინისტრაციის, პროფკავშირის, ადგილკომების და სხვების მიერ.

წარმოვიდგენოთ:

მუშკორების ყველა „წერილები ცხოვრებაში გაატარეს. ყველა ის ნაკლი, რომლის შესახებ ისე მოხთქვამენ ჩვენი მუშკორები, აღარ არის—აღმაგმულია ვაჭრები და ხახლის პატრონები, მუშკორებმა ყველა უბნებში გახსნა განყოფილებები, თავხედი ადმინისტრატორები დაითხოვეს, ქუჩები გაანათეს, ხიდი გააკეთეს, რონოდები მოუმატეს ტრამვაის და მატარებლებს, წყალი გაიყვანეს, ფეხსადგილი გაწმინდეს და გახსნეს, გაჭირვებულს მიხედეს და სხვა ასეთები.

რა გინდათ მეტი!?

დამყარდება თუ არა სამოთხე?

ჩვენ ვამბობთ, რომ დამყარდება და იგი იქნება უკეთესი სამოთხე, ვიდრე საიქიოს არის.

ამიტომ უკეთესი იქნებოდა ხელი აგვეღო ყოველგვარ რევოლიუციებზე, რომლებითაც გვინდა ქვეყნად სამოთხის დამყარება და ცხოვრებაში გაგვეტარებია მუშკორების წერილები.

მხოლოდ ამ საშუალებით შეიძლება ადვილათ და მშვიდობიანათ აქ ქვეყნად ნამდვილი სამოთხის დამყარება.

ჭინჭარი.

ახია ჩემზე!

ახია ჩემზე ყველაფერი! უარესიც რომ მამივიდოდეს ღირსი ვარ მედაჩემა ღმერთმა.

არა, რა ეშმაკათ მინდოდა ცოლი?!

ვყოფილიყავი ჩემთვის, მაგრამ რომ გადამეკიდა ძველი ხურჯინივით ის მანჭაკალი და აღარ მამეშო!! „ცოლი შაირთე და ბედს ეწევი. ქვეყანა გაკეთდა ამ სტრახკასიდგან და შენ რა ღმერთი გიწყრებაო! დაქორწილდი რაღა: შვილები გეყოლება და იმის ფულს აგალებინებ, რძას ფულს მოვაცემინებო, მოგიკვდება ვინმე და დასამარხს გამოვაწერინებ სტრახკასასაო.

ერთი სიტყვით სხვის ფულზე გაქეიფებ სხვა რა გინდაო! თუ გინდა წინდაწინ აგალებინებ ფულსაო, მხოლოდ შენ ეცადე რომ დედაკაცს ცოტა დაიჩნიეს მუცელი და მერე მე ვიცაო ხელათ ავანცათ ერთი შვილისას აგალებინებ და თუ, ღმერთმა ინება, და ტყუპი გეყოლა, მეორე შვილისასაც დაბავოჩნით გამოვაწერინებო; შენ მხოლოდ დამთანხმდი ცოლის შართვას და სტრახკასაში მე მოგიხერხებ საქმესაო". თანაც შამაშინა: „ვინც ცოლს არ შაირთამს და შვილი არ ეყოლება, სიკვდილამდის შტრაფი უნდა იხადოს ახალი დეკრენტის ძალითაო".

ეს სტრახკასის ფულების ამბავი გულში შამივიდა, მაგრამ ეს შტრაფი რომ გავიგონე, შიშით კინაღამ თვალის წამწამები გამითეთრდა! მოდი და ნუ შაგეშინდება: ერთიც ვნახოთ და შვილები არ გამიჩნდა, მერე სადღა მიდიხარ!! ეს სტრახკასის ფულებმა ხომ დაიკარგება, მაგრამ ამ უშვილობის შტრაფს რაღა უყო! არა, მე ცოტა დედაკაცის მეშინიან, თორემ ეს მე ხომ ნაღდი ვარ. რა ვიცი, კაცო, მამაჩემს დუქინობით ყავდა შვილები და პაპაჩემსაც.

რას ამობ, კაცო, თუ მართლა, დედაკაცი ჯიშიანი გამამადგა და შვილები ბლომათ გამიჩინა. კაი ფულებს ავკრავ სტრახკასიდან, არ უნდა, არ უნდა ამას ლაპარაკი. თუ ტყუპ-ტყუპები იქნა, როგორც მაჭანკალი მეუბნებოდა, ეს ხომ დვაინოი რამეა, მაშინ ხომ მოვჯდები კისერში სტრახკასას. ჰამ გოსუდარსტვას ბლომათ გაუჩენ ზაშჩიტნიკებს და ჰამაც უშვილობის შტრაფს ავცდები, ერთი სიტყვით ჩემი საქმე გაიჩარხება რაღა!

ვა, ხუმრობა ხომ არ არის, კაცო! დედაკაცი ცოტაოთ დაორსულდება თუ არა, მაშინვე ავანსათ ფულს ავიღებ, ცხრა თვე რძის ფულს გამლევენ ბავშვისთვის, მოკვდება და დასამარხს ავიღებ, მეტი რა გინდა! დაჯექი შენცა და ყლაპე სხვისი ფულები! ვა, რა ოხერი ხალხია ეს კომუნისტები! კაცო, ეს სტრახ-კასა რა ძალიან კარგი რამე მოუგონიათ! რომელი დურაკი იქნება, სხვის სჩოტზე ცოლი არ შაირთოს! ამას რამე სჯობია!

მეც ბევრი აღარ მიფიქრია. თქმა და ქნა ერთი ვქენი და შავირთე ცოლი.

გაუბედურებულნი ცოლ-ქმარი — ფელიტები (ვერის დაღმართი, რკინეულის ხა-ვაჭრო) ვაუწყებთ მტრებს და მოყვრებს, რომ ტრაგიკულად გარდაგვეცვალა ჩვე-ნი შვილის მაგიერი, ძვირფასი და საყვარელი

კატა (კატო არავის ეგონოს)

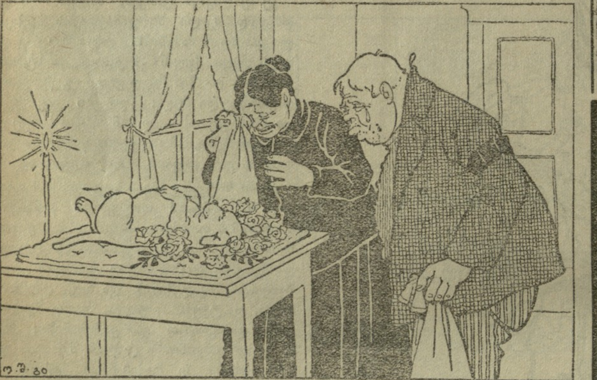

თავხედმა შოფერმა ავტო დააჯახა და ფეხი მოსტეხა. სასწრაფო დახმარების კარეტით იმ წამსვე გადაყვანილ იქნა მიხაკოს საავადმყოფოში, სადაც თან ახლდა ჩვენი მეეზოვე პეტროსა. ჩვენმა კატუნიამ (კატუშა არავის ეგონოს) ვერ გადიტანა ოპერაცია და განუტევა სული; გთხოვთ მოხვიდეთ, დატიროთ მიცვალებული, რომელიც კუბოში ისე წევს, თითქოს სძინავსო, იმედი და ნუგეში მოგვეცით ჩვენ და შემდეგ დაგვასაფლავებთ, როგორც ჭეშმარიტი ცხონებული. თქვენ შვილიანები ხართ და სამაგიეროთ ასეთ უბედურების დღის გადვიხდით თქვენს პატივისცემას.

მართალია ერთი მაიმუნი ვინმეა ჩემი დედაკაცი, მაგრამ პირობა მომცა, რომ სულ ტყუპებს მეყოლება და უშვილობის შტრაფს არ გადაგვახდევინებენ.

მეც ვიანგარიშე: თუ, მართალია, ჩემმა დედაკაცმა ყოველ ცხრა თვეში ტყუპი მოიგო. ოთხწელიწადნახევარში თორმეტი ბავშვი მეყოლება და სტრახკასას ხომ დავანელებ და გავაკოტრებ?!. ერთი დუჟინი ბავშვის პენსია კიდევ სხვა იქნება პრავიტელსტვოდან მეთქი, ჩოტკში რომ ჩავაგდე კრუგომ მოგება მაჩვენა და გული ვიყავ, რომ ცოლი არ შემერთო! ჩემი დედაკაცი, მართალია, დღეითაანთ კაკალის ქილეხის ლავაშივით არის გაპტყელებული, მაგრამ რაკი ტყუპები ეყოლება და დვათნოის ავიღებ სტრახკასიდან მეთქი, მეც იმიტომ მივაფურთხე ეშმაკს და გადავეკიდე ჩემს ჩორნა შუშანას!

ერთ დღეს ვნიმატელნათ დავაკვირდი შუშანას და მუცელი, თითქოს, წამოზრდილი მეჩვენა! ისე გამეხარდა, ისე გამეხარდა, რომ კინაღამ ბუქნა არ ჩამოუარე! მაჩენტალნათ გავვარდი და სრაზუ ხუთი დოხტური მოუყვანე, მინდა რაღა, რომ გავიგო, თუ რამდენი თვის ორსულია. დოხტურები სინჯავენ შუშანას და მე ხახა დაღებული უყურებ და ველი, თუ როდის მიტყვიან, რომ ორსულიაო, მაგრამ ბან ჩუნეს!!.

— „ლობიო უჭამია და იმას: გამოუბერია მუცელზეო.

ვა, ისე გავხდი, ისე გავხდი, რომ თითქოს მდუღარე წყალი გადამასხეს თავზეო, იქვე ჩავიფუფქე!

— ვერიდებოდი ლოლოსა, დამიხვდა სოფლის ზოლოსა-ო, რომ იტყვიან, სწორეთ ეგრე არ მამივიდა!!! ვა, ის პირშავი შუშანა ბერწი არ გამამადგა!!! ტყუპ ტყუპი კი არა, ნეტა ერთი გაჩენოდა, თუნდა შვიდთავიანი ყოფილიყო, ოღონდ ანგარიშში ჩავარდნილიყო, რომ ამ ვერანა შტრაფს მაინც ავცდენოდი! ეხლა რომ აღარ ვიცი რა ვქნა! ხალხნო, ქრისტიანო, იწამეთ ღმერთი, გამაგებინეთ როგორ მოვიქცე?! ეს შტრაფი ვიჩივლო, თუ ამ მაიმუნი დედაკაცის ბეზპალეზნათ სახლში ყოლა! ვა, ვა, ვა, ვა!.. რა არ უქენი, რა სრედსტვა არ ვიხმარე, რა ვანები, რა მასაჟები არ გაუკეთე, რა აკუშერკები, რა ექიმები და დოხტურები არ დავახვიე თავზე, მაგრამ მაინც ვერა მოუხერხე რა! ნამდვილი ჯორია, აშკარა ბერწია რაღა ის გვარ ამოსაგდები, ისა!

ვა, როგორ შევრცხვი, როგორ დავიღუპე! სადღა გამოვყო თავი! მერე, რა გოგულები მეძლეოდნენ, რომ ჩემდა საუბედუროთ მაგ ნაშხირის ტომარას არ გადავეკიდებოდი!.

ენას არ იტყვით როგორი აქვს!!! რომელი პილპილი, რომელი წიწაკა, რომელი ხინა, რომ ლი დარიშხანა შაედრება იმას! რომ აყეფდება, თუ კარგი ბიჭი ხარ და ახლოს მიეკარე! ისე დაგაყრის ტლინკებს, გეგონება იაგორას ჯორიაო! ერთხელ იმისთანა ალაგას ჩამაზილა წიხლები, რომ ორსაათნახ ვერი სული ველარ მოვიბრუნე!

არა, რო დრინავ, კაცო ტლინკებს რომ ყრის, რისი იმედით, მიკვირს ღმერთის მადლმა! სითეთრეს მაყვედრის, სილამაზეს, ტანის ფიგურას, თუ ფეხების მოყვანილობას! ერთი სატრაბახო ისა ჰქონდა, რომ: „ჯიშიანი ვარო, ტყუპ-ტყუპებს მოგიგებო“, მაგრამ ისიც ვერა ქნა, იქაც უჯიშო გამოდგა და ტყუპი კი არა, ცალიც ვერ მოიგო და ქვეყნის სასაცილოთ გამხადა კაცი! მაშ რაღას მეტრაბახება, რაღას მიყვირის, კაცო, ეს ჯორი, ეს ბერწი ესა!!!

მე შვილებისთვის შევირთე ეს ჯოჯოხეთის ძაღლი, თორემ რათ მინდოდა მაგისთანა მახინჯი!!!

აფსუს არშაკ, რა დღეში ჩავარდი! ეხლა რომ გავეყარო კიდეც, აღარავინ გამომყვება, არა მე და ჩემმა ღმერთმა! იტყვიან: — არშაკა უშვილოა, არშაკა ბრაკია — და კიდევ, ვინ იცის, ავი ენები რას არ მოიგონებენ! ისევ მე დამაბრალებენ, მედაჩემა ღმერთმა:

ვა, რა მეყო, რა მეყო მაგ ჯილაგ ამოსაგდებმა! ამრა, მეც რომ გავლე ხახა და დანგრეული წისქვილივით დავიწყე როშვა: ავიღებ კასიდან მეთქი! და, ვინ იცის, კიდევ რა არ წამოვაყრანტალე... კაცო, მოკვდებოდეს მაინც, რომ პატარა სამარხი ავიღო და ერთი ორი გროში მეც ვირგო ამ სტრახ კასის ფული.

ვა, რა ამბავში იქნებიან ეხლა ჩვენი სტრახ კასის სლუჟაშჩები! მგონია მთელ ქვეყანას მოფინონ ჩემი ნესჩასტიის ამბავი! მერე, ის ჩვენი სტაროსტა ზავედუიუშჩი ხომ ამიკლებს რაღა! იმის სიცილს ვიღა გაუძლებს, ადამიანო, მგონია სულ გადააყრუოს მთელი უმრეველენია თავის ხარხარით! იმანაც რა ქორფა სიცილი იცის! ცხვირის წვერზე, რომ გაიკეთებს აჭკებს და ქვეშიდან შემომხედავს: „ვა, არშაკჯან, რა უყ ვი დუქ ნა ბიჭებით!“ რაღა უთხრა, ხალხნო, როგორ შევხედო თვალებში! აფსუს, რა დაწყობილი პლანები დამეფუშა! ვფიქრობდი: იმდენ შვილებს მოვაგებინებ ჩემს დედაკაცს, რომ ჩემს სიცოცხლეში სტრახკასის სჩოტზე ვიცხოვრებ მეთქი და, ის ის კი არა, უშვილობის შტრაფიც მე დამაწვა კისერზე! ვა, შტრაფი ვაძლიო და ის ბოსტნის საფრთხობელა გულის გასახეთქათ სახლში ვიყოლიო! არ მინდა, ძმაო, ოღონდ ეს მაიმუნი ისტაბაში თავიდან მომაშორეთ და პირძაღლი ვიყო თუ მთელი ჩემი სასტოიანია შტრაფში არ მივცე! მივცემ შემდაჩემა ღმერთმა! რას ამბობ, კაცო, შტრაფის მიცემა არ მირჩევნია მაგისთანა მაჯლაჯუნის ყოლას! ახია ჩემზე ყველაფერი, ახ!...

გოგია.

გამგე ფშუტაძე

— არა და არა... მარაქა არ იქნება... ოჯახშიაც ისე უნდა იყოს, როგორც სახელმწიფოში: ერთი უნდა იყოს მთელი ოჯახის უფროსი—მთავრობის თავმჯდომარე, ე. ი. პრეზიდენტი. ოჯახის უნდა ჰყავდეს კომისრებ—მინისტრები: ფინანსის, შინაგან და გარეშე საქმეების, მომარაგების მინისტრი და უმაღლესი სასამართლო... ყველაფერი უნდა ტარდებოდეს ისევე, როგორც ეს ბუჰალტერიის წიგნებშია... მე ვარ გამგე... გამოცდილება დიდი მაქვს... შემიძლია შევქმნა ჩვენი დაწესებულების ნიმუშით ოჯახის მართვა-გამგეობა—

ისე ფიქრობდა ფშუტაძე, რომელიც განყოფილების გამგეა ერთ ერთ დაწესებულებაში. რა საჭიროა ამ დაწესებულების დასახელება; მე დარწმუნებული ვართ ბევრი ჩვენი მკითხველი იცნობს მას.

ფშუტაძემ თავის ტილოს პორტფელიდან ამოიღო ბლოკნოტი, მიუჯდა ფანჯარის თაროს და მიიღო რა ნაპოლეონის პოზა, შეადგინა კაბინეტი.

მთავრობის თავმჯდომარე ანუ პრეზიდენტი—მე, რომელსაც უფლება მაქვს მდგომარეობის გართულების დროს (როცა ჯამაგირს თავის დროზე ვერ მივიღებ) ვიყო დიქტატორი; ფინანსთა კომისარი და მომარაგების მინისტრი—ჩემი ცოლი—მართა; გარეშე საქმეთა კომისარი—ჩემი ასული—ტუტუცა; შინაგან საქმეთა კომისარი—ჩემი ვაჟი, ტეხნიკუმის მოწაფე—სტაქო და უმაღლესი სასამართლო—ჩვენი ბებია დარეჯან.

როცა გადაიკითხა თავის მიერ შედგენილი „კაბინეტი", წააწერა რეზოლუციის სახით: „ვამტკიცებ".

ფშუტაძე.

—:—

საღამოს, ჩაის შემდეგ, როცა მთელი ოჯახი დასაძინებლად ემზადებოდა, ფშუტაძემ წაიკითხა კაბინეტის შემადგენლობა, დეკლარაცია და საოჯახო კონსტიტუცია.

„ახალი კაბინეტი მოქმედებას იწყებს დღიდან ამ დეკლარაციის გამოცხადებისა".

ასე დაასრულა ფშუტაძემ თავისი სიტყვა.

რა თქმა უნდა, ოჯახის ყველა წევრები სიამოვნებით შეხვდენ ასეთ ამბავს; ანდა რატომ არ შეხვდებოდენ, როცა ყველას ერგო „კომისრობა—მინისტრობა".

არ ყოფილა კამათი, ხოლო ცოლი, რომელსაც ორი პორტფელი უნდა ჩაებარებია, შეეკითხა:

— მე ვფიქრობ, რომ: მე, როგორც ფინანსთა კომისარი და მომარაგების მინისტრი, ფულებს მივიღებ პრეზიდენტისგან მის სალაროდან; თუ ეს ასე არ იქნება, მაშინ მე უარს ვამბობ პორტფელების მიღებაზე.

— უნდა განვაცხადო ამხ. ფინანსთა კომისრის და მომარაგების მინისტრის საყურადღებოდ, რომ ის საკითხი, რომელიც ასე აშინებს მას, კარგი ხანია გადაწყვეტილია; იგი უზრუნველყოფილი იქნება; მის განკარგულებაში იქნება პრეზიდენტის მთელი შემოსავალი იმ გადასახადების გამოკლებით, რომლებიც მიაქვთ სხვადასხვა კავშირებს და საზოგადოებებს, რომლების წევრებათ ითვლება თქვენი პრეზიდენტი, ე. ი.—მე. ეს გადასახადები ჯერ-ჯერობით არ შეადგენენ ჩემი ჯამაგირის ნახევარზე მეტს. მაშასადამე—ბიუჯეტი მტკიცე არის და ამხ. მართას შეუძლია დამშვიდებული იყოს.

მთავრობის თავმჯდომარის ამ სიტყვების შემდეგ მის ცოლს მართას—ფინანსთა კომისარს და მომარაგების მინისტრს—აღარაფერი ჰქონდა საწინააღმდეგო და სიამოვნებით დაეთანხმა.

—:—

საქმე გაიჩარხა და ისე წავიდა, როგორც ვერის აღმართიდან ტრამვაის №№ 1 და 2.

როცა ფშუტაძე ჯამაგირს მიიღებდა, პროცენტების გამოკლების შემდეგ რაც დარჩებოდა, გადასცემდა ცოლს ასეთი მიწერილობით:

ამხ. ფინანსთა კომისარს და მომარაგების მინისტრს ჩემ ცოლს მართას.

ამასთანავე ერთად გიგზავნებათ აგვისტოს თვის მეორე ნახევრის ჩემი ჯამაგირი 43 მან. 57 კაპ. რაოდენობით. გევალებათ შეადგინოთ სექტემბრის პირველი ნახევრის ხარჯთაღრიცხვა მტკიცე ბიუჯეტის დაცვით.

1 სექტემბერი 1925 წ. ქ. თბილისი, ჩემი ბინა.

პრეზიდენტი: ფშუტაძე.

—:—

მაგრამ ფშუტაძე სახლში კიდევ უფრო „დიდი კაცი" იყო თავი ისე ეჭირა, რომ გარეშე კაცს ეგონებოდა—ეს არის ქვეყნის უფროსიო.

კაბინეტში, რომელშიაც იგი იჯდა, თავის ზემოთ ასეთი წარწერა ჰქონდა:

დაუკითხავად შემოსვლა აკრძალულია.

გუშინ ვიღაც მოქალაქემ ეს წესი დაარღვია და ერთი ამბავი მოხდა.

— თქვენ ქართული კითხვა არ იცით?—კვახეთ შეეკითხა კაბინეტში შემოსულ მოქალაქეს ფშუტაძე.

— ვიცი.

— თუ იცით, რატომ ვერ წაიკითხავთ ამას?!—და უჩვენა წარწერაზე.

— ეს წარწერა მე წავიკითხე ახლა, როცა კაბინეტში უკვე შემოვედი; თუ ასე გინდათ, მაშინ წარწერა არა აქ უნდა ეკიდოს, არ მედ კარზე—

ფშუტაძე ჩაჯდა. მოქალაქე მართალს ამბობდა,

მეორე დღეს ეს წარწერა კარებზე იყო გამოკიდული.

ის მოქალაქე მეორე დღეს ისევ მოვიდა, რადგან ერთ დღეს საქმის გაკეთება და ისიც სოფლიდან ჩამოსულ კაცისათვის, ძნელია ჩვენს დაწესებულებებში. წაიკითხა კარზე წარწერა, ჩაიცინა და კარები შეაღო.

— კაცო, შენ ვიღაცა ხარ კიდევ ვერ გაიგე? ახლა ხომ კარზე სწერია, რომ დაუკითხავად შემოსვლა აკრძალულიაო?!

— კი სწერია. —

—მერე და რატომ შემოდიხარ დაუკითხავათ?—

— კარებთან არავინ სდგას, რომ მისი საშუალებით გავიგო—შეიძლება თუ არა შემოსვლა—და რაკი ასეა, მე მგონია, ვისაც შემოსვლა უნდა—კარება უნდა შემოაღოს და თქვენ შეგეკითხოს ამის შესახებ... თუ თქვენ გინდათ დაუკითხავად არავინ შემოვიდეს—მეკარე უნდა გაიჩინოთ.—

ფშუტაძე ჩაჯდა; მოქალაქე მართალს ამბობდა.

— თუ კი მეკარე მეყოლება, მაშინ რა საჭიროა ეს წარწერა?!—

— მეკარეს ასეთი წარწერა აძლევს მეტ უფლებას, რომ მოქალაქეებს უხეშად მოეპყრას,—

ფშუტაძეს აღარ ჰქონდა გასაქანი და კიდეც დაჩუმდა.

—

ჭამის მადა ყოველთვის დიდი ჰქონდა მას; არ ჰყოფნიდა ერთი დიდი ღრმა თეფში ბორშჩი და მეორეს მოითხოვდა;

მომარაგების მინისტრს მართას

გთხოვთ მოგვცეთ ავანსათ სახვალიოთ სადილის ანგარიშში ჩათვლით კიდევ ერთი თეფში ბორშჩი თავისი ხორცის ნაჭერით და წილხდომილი პურით; მოთხოვნილების ორდერი ჩემს მიერ გამოგზავნილი იქნება მხსენებულ საჭმლის მიღების შემდეგ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ქუთაისის

ქუთაისელი გლეხი. უკაცრავად... ერთი ის მიბრძანეთ: მარკების ყიდვა მინდა და სად იყიდება თუ იცით?

„მახე დაუგის“

არა იცი კაცმა თუ სად მტერი გიდგამს ხაფანგ-მახეს. მიიკითხავ გაზეთს გზაში... გაზეთი კი ჰფარავს სახეს.

მთავრობის თავმჯდომარე: **ფშუქაძე**

ხშირად სადილზე არ იყო მისი ქალიშვილი ტუტუცა, რომელიც გარეშე საქმეთა კომისრად ითვლებოდა. ეს წყენ და პრეზიდენტს და ერთ დღეს ასეთი ნოტა დაუტოვა საწერზე, რომელშიაც ტუტუცა წერამარა იმანჭებოდა:

ცირკულიარულად

გარეშე საქმეთა კომისარს

მართალია, თქვენი საგარეო საქმეთა კომისრის დანიშვნის დროს ჩვენ ვხელმძღვანელობდით მით, რომ თქვენ მართლაც ყოველთვის გარედ ხართ და სახლში კი არასოდეს, მაგრამ ეს თქვენ არ გაძლევს უფლებას ყოველთვის მივლინებაში იყოთ სხვადასხვა ქუჩებში და ამხანაგებში. უკანასკნელად გაფრთხილებთ რა, წინადადებას გაძლევთ წარმოადგინოთ ორი საათის განმავლობაში გასამართლებელი საბუთი წუხანდელი თქვენი სახლში გათენების დროს მოსვლისა.

5 აგვისტოს, 1925 წ. ქ. ტფილისი.

ჩემი ბინა

მთავრობის თავმჯდომარე: **ფშუქაძე.**

—:—

როცა ფშუქაძე სამსახურიდან სახლში დაბრუნდებოდა, მაგიდაზე მას თხოვნები დახვდებოდა.

მთავრობის თავმჯდომარეს

ვინაიდან კარგი ხანია ფეხსაცმელები გამიცვდა და უკვე გაიყიდა „ნიკებაზარის იარმუკაზე“, გთხოვთ გასცეთ განკარგულება ჩემთვის ფეხსაცმელების შეძენის შესახებ.

შინაგან საქმეთა კომისარი: **ხტაქო.**

ფშუქაძე წააწერდა წითელი ფანქარით:

დასაკმაყოფილებლად გადაეცეს მართას. სტაქოს მიეცეს გაფრთხილება, რათა ფეხსაცმელებს უფრო მოერიდოს. აეკრძალოს ფუტბოლის თამაში.

—:—

ჩვენი ოჯახის პრეზიდენტს

გთხოვთ მოგვცეთ დამატებითი ფული, რათა საშუალება გვქონდეს შევიძინოთ კონტრაბანდი ღორიკანი.

თქვენი ცოლი: **მართა.**

წააწერდა:

დაკმაყოფილდეს.

ფშუქაძე.

პრემიერ მამაჩემს

მე როგორც გარეშე საქმეთა კომისარი უნდა ვიყო ყოველთვის ძვირფასად გამოწყობილი. ამიტომ გთხოვთ მისცეთ დედაჩემს განკარგულება და ფული, რათა მეძინილ იქნეს ჩემთვის ქურქს საკაბე და ლაიკის ტუფლები.

საგარეო საქმეთა კომისარში: **ტუტუცა.**

წააწერდა:

ვინაიდან მოსალოდნელია თქვენი გადაყენება, ამიტომ საქმის გამორკვევამდე, თქვენი თხოვნა უყურადღებოდ არის დატოვებული.

ფშუქაძე.

ასეთ პასუხზე ფშუქაძე ღებულობს პროტესტს.

თქვენი თავხედური პასუხი გადავეცი ერთა—ლიგასთვის ჩვენს, რომელიც გიგზავნით ამ განკარგულებას:

ჩემს ცოლს ფშუქაძეს

დაუყოვნებლივ დააკმაყოფილეთ, თორემ ისე ატეხილია, რომ სხვა წყაროს გამონახვით შეიძენს რასაც გთხოვს, რაც შეურაცხყოფელია თქვენთვის.

თქვენი ბებია: **დარეჯან.**

მეორე დღეს ფშუქაძე გაბრაზებული მიდის სამსახურში. თავისუფლების მოედანზე პაპიროსის გამყიდველს ასე მიმართავს:

გთხოვთ მოგვცეთ ათი ცალი პაპიროსი: „ბიჭოს“, და დაუყოვნებლივ შეგვატყობინოთ თუ რა გერგებათ.

ამის შემდეგ იგი ჩაჯდება ტრამვაის პირველ ნომერ რონოდაში და კონდუქტორს ეუბნება:

გიდგენთ რა არ მაურს, გთხოვთ მოგვცეთ ჩემი გადაყვანის დუბლიკატი—ბილეთი ერთი სადგურის მანძილზე და აგრეთვე ხურდა ფული, რაც გერგება. უკანასკნელს იმიტომ მოგაგონებთ, რომ არ დაგავიწყდეთ, როგორც ეგ ხშირად ხდება.

ფშუქაძე ვერ ისვენებს სამსახურში, ანდა როგორ მოისვენოს, როცა კაცი ოჯახის პრემიერია და დღეს დილით სადილის ფული არ დაუტოვებია. ამ გარემოებამ კინაღამ კაბინეტის კრიზისი გამოიწვია—მისი ცოლი მართა ეტოვებდა ფინანსთა კომისრობის პორტფელს. ფშუქაძემ შიკრიკს წერილი და ფული გაატანა ცოლთან სამსახურიდან.

ცოლი სწერდა:

ამხ. ფინანსთა კომისარს და მომარაგების

მინისტრს—მართას

ამას მიღებისთანავე გევალებათ წახვიდეთ ბაზარზე და შეიძინოთ სადილისათვის სურსათ სანოვაგე 1 მან. 47 კაპ. სადილი არ დააგვიანოთ.

ფშუქაძე.

წ. შ.—ბორშჩს ბევრი, „კაპუსტო“ უყავი

ფ.

საღამოს გვიან მართა სახლში არ არის. მეზობელთან პოკერიკანობს. ფშუქაძე აგზავნის სტაქოს და ცოლს უგზავნის მიწერილობას:

გევალებათ სასწრაფოდ გამოცხადდეთ; მე უკვე დასაძინებლად ვემზადები.

თორმეტ საათზე სანახევროდ ჩაძინებული ფშუქაძე ცოლს გადაუღლაპ რაკებს:

მაქვს პატივი გაცნობოთ, რომ უკვე მეძინება და თქვენც შეგიძლიათ დაიძინოთ.

„ვიზინტი“.

ფურცელი

„გაეგა“

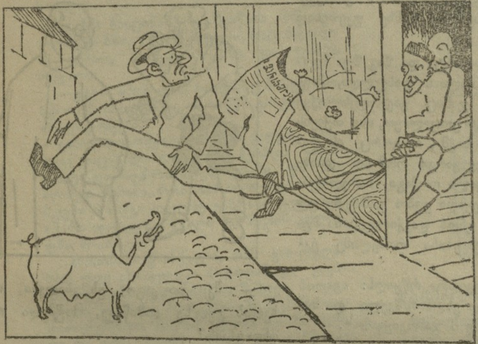

მიდიოდი—და უეცრად შენ მახეში ჰკარი ფეხი..
როს მოგწიეს მაშინ იგრძენ-და დაგეცა თავსა მეხი,

„შექერზა“ და „ლექციების კითხვა“

შეგიყვანეს რესტორანში—ქეიფია ქუთათური.
„რეჩს“ გეტყვიან, რომ შენსავით სხვა არ არის ბედაური.

ქუთათური ქეიფი

ეს ამბავი, რომელიც ამ სურათზეა აღწერილი ამ ახლო ხანში მოხდა ქალ. ქუთაისში ერთ-ერთს სასწავლებლის სახურავზე, სადაც საგანგებოთ მოწყობილია საქეიფო ადგილები. ამ ნომერში მხოლოდ სურათის მოთავსება მოვასწარით. შემდეგ ნომერში გამოვაქვეყნებთ მოქეიფეთა სიას და მომხდარ ამბავს დაწვრილებით. საგანგებოდ გაგზავნილი გვყავს ტარტაროზაგენტი.

რწყილი და ჭიანჭველა

რწყილის და ჭიანჭველას ამბავი შეთხზულია ცხონებულ ნიკოლოზის დროს და მოთავსებულია მეორე ნაწილ დედა ენაში.

ნიკოლოზის რეჟიმს თავიდან ჰქონდა გათვალისწინებული, რომ **ქრთამი არის ხაზელმწიფოს ძირითადი დებულება**; ამიტომაც ბავშვებს თავიდანვე აჩვევდნენ ამ ჩვეულებას და მეორე განყოფილებიდანვე უკვე აწვავლიდნენ **რწყილს და ჭიანჭველას.**

ახლა „ქრთამი" ცოტათი მოისახცვლებს, მაგრამ თავის მნიშვნელობას კიდევ არ ჰკარგავს.

დღეს ქრთამის მაგივრად უფრო ხმარებაშია „გაქაფვა", „შეჭმა" და „გაფლანგვა".

მაგრამ ამ სიტყვებზე უფრო უახლოვდება ქრთამს **ძმა-ბიჭობა, ძმა-კაცობა, ნაცნობ-მეგობრობა.**

მაგ. ძმა-ბიჭი ძმა-ბიჭურად ძმა-ბიჭს დაეხმარა, კანონი მიაწყეს-მოაწყეს და ხლაფორთით თავიდან აიცილეს.

ძმა-ბიჭი ძმა-ბიჭს ამისათვის მადლობას ასე უხდის:—**გადაგიხდი პატივისცემას.**

ჩვენ გვქონია, ეს „გადახდა პატივისცემისა" არის ძმა-ბიჭური, ამხანაგური, შინაური ქრთამი.

„ძმა-მისთვინა, შავი დღისთვინა" ცნობილი თქმაა. სწორედ აქ არის ქრთამის საფუძველი, რომელიც კარგად იცის ზოგიერთმა ძველ სკოლაში აღზრდილმა.

ეხლა შევხედოთ მოთხრობის რაინდებს:

რწყილი ეწოდება ისეთს ძმა-ბიჭს, რომელიც კბენით არავის მოსვენებას არ აძლევს; სისხლს სვამს და მას ვერასოდეს დაიჭერ.

ჭიანჭველა ქვია ისეთს ცხოველს, რომელიც რწყილზე უფრო მძლავრია, მაგრამ მოხერხებული ვერ არის და ცხოვრებისათვის მეტი ბრძოლა სჭირდება.

შევუდგეთ თვით მოთხრობას:

იყო და არა იყო რა; იყო ამ ქვეყნად ერთი ცქვიტი რწყილი და ერთი ჭიანჭველა. რწყილი ღამღამობით დაეძებდა ცხელ-ცხელ სისხლს და დღით კი დახტოდა. ჭიანჭველა კი მშვიდობიან ცხოვრებას ეწეოდა და წმინდა შრომით თავს ირჩენდა.

ერთხელ მუშაობის დროს შეხვდა გასუქებულს რწყილს და მიაჩერდა, თან გულში ფიქრობდა: „ამდენს ვწვალობ, ვშრომობ და მაინც არაფერი მეშველა, ეს კი ვილაც ოხერია, რამ გაასუქაო.—გააჩერა და გამოჰკითხა ვინაობა.

რწყილმა, რასაკვირველია, მოუთხრო თავგადასავალი და წინადადება მისცა, რომ მასთან წასულიყო უფრო მეტი ქეიფის საშოვნად. ჭიანჭველა ჯერ უარზე იდგა, მაგრამ შემდეგ რწყილის კოხტა ხტომით და ენამეტყველობით გაბრუებულმა დაჰგმო წმინდა მუშაობა მუშაობა და გაჰყვა მსუქან რწყილს. ბევრი იარეს თუ ცოტა იარეს, მიადგნენ პატარა მდინარეს (მდინარეში ძველი რეჟიმი ალბად გულისხმობდა სხვადასხვა დაბრკოლებებს ქრთამის აღების დროსა).

რწყილმა უთხრა: „მე აქ გადავხტები, მაგრამ შენ რაღა გეშველებაო"! ჭიანჭველამ ეს იუკადრისა:—მე შენზე უკეთესად გადავხტებიო".

რწყილი ახტა-დახტა და შიგ შუა მდინარეში ჩავარდა. ძალიან დასველდა, მაგრამ ტანისამოსს ჯანიც გავარდეს—იქვე ხის ტოტი რომ არ ყოფილიყო, ისე თქვენს მტერს გაუფუჭდა საქმე, როგორც ის დაილუპებოდა. კიდევ კარგი რომ არ დაიხრჩო, თორემ რწყილს ორმაგი ხარჯი მოუვიდოდა: უნდა ეყიდა კუბო განსვენებულ ჭიანჭველასათვის, უნდა დაექირავებინა მუსიკა და დაესაფლავებინა რომელიმე ეკლესიაში.

ჭიანჭველა შეევედრა რწყილს:

„ძამია, ოღონდ ეხლა მიშველე და სამაგიეროდ ოკეანიდან გამოგიყვანო".

შეშინებული რწყილი ახტა-დახტა, მივიდა იქვე ღორთან და უთხრა:

— ღორო შენ შეგიძლია შველა! მომე ეგ რაღაც ჯაგარია; დავგრეხ თოკს და ამოვიყვან ჩემს ძმა ბიჭს" თან ჩუმად ყურში რაღაც ჩაუჩურჩულა.

ღორმა უთხრა: „არა ძმობილო, თუ შენ ჩემთვის ეხლავე არ მოგიტანია რკო, ერთს ბეწვ ჯაგარსაც ვერ ეღირსებიო". რწყილი ახტა-დახტა და მივიდა იქვე კომისარიატით გამოჭიმულ მუხასთან და სთხოვა:

— მუხა მომე რკო, მას მიუტან ღორსო, ღორი მომცემს ჯაგარსა, დავგრეხ ბაწარს და ამოვიყვან ჩემს ძმა-ბიჭსა"—და თან ყურში ჩაუჩურჩულა.

მუხამ ამპარტავნულად უთხრა:

— არა ბიძია, მე ისე უბრალო კაცი არა ვარ, რომ ცოტა რამეს დაგჯერდე; თუ შენ ჩემთვის ყვავი არ მოგიშოვნებია, ერთ კაკალ რკოსაც ვერ მიიღებ".

რწყილი ახტა-დახტა, მივიდა იქვ მფრინავ ყვავთან, რომელიც რევიზორივით გამოიყურებოდა და უთხრა:

— ყვავო, თქვენო აღმატებულებავ! ნუ უკეთებ რევიზიას მუხასა, მუხა მომცემს რკოსა, რკოს მიუტან ღორსა, ღორი მომცემს ჯაგარსა, დავგრეხ ბაწარსა და ამოვიყვან ჩემს ძმა-ბიჭსა"—და თან ყურში ჩაუჩურჩულა.

ყვავმა ახედ-დახედა ამ ცხოველს, ულვაშებში ჩაიცინა და უთხრა:

— თუ ჩემთვის კარგი ჩაფსკვნილი წიწილი არ მოგიყვანია, არ მოვეშვები კამისარ-მუხასო.

რწყილი ახტა-დახტა, მივიდა იქვე მდგარ ჩასუქებულ დედალთან და უთხრა თავისი გასაჭირი.

დედალმა უთხრა:

— შენი ფეშქაში იყოს ყველა ჩემი ასულები, მოუყვანე არშაყ რევიზორს რომელიც გინდა, ოღონდ ფეტვი კიდევ მომიტანე—და თან არშიყულად გადახედა რწყილს. რწყილი დაღნა ამ შემოხედვით, მაგრამ თავი შეიმაგრა და გასწია წინ.

მიადგა იქვე სალაროსავით გამოჭიმულ ორმოს და მოუყვა თავისი გაჭირვება.

სალარო-ორმომ უთხრა:

— პაჟალუსტა, წაიღე რამდენიც გინდა სახაზინო ფული, ოღონდ წყეული თაგვი მომაშორე.—

რწყილი ახტა დახტა და მივიდა თაგვთან, რომელიც გამოიყურებოდა გაიძვერა წუწკ მოლარესავით და უთხრა თავისი თავგადასავალი. თაგვმა დააქნია ულვაშები და უთხრა:

— წადი მომაშორე კატა და შევასრულებ თხოვნასო.

რწყილი ახტა-დახტა, მივიდა იქვე დაწესებულების უფროსის მსგავს კატასთან და მოუყვა რაც თავს გადახდა.

კატამ უთხრა:

— კი მაგრამ, ცოტათი კუჭი მტკივა და რძე მომიტანეო. საბრალო რწყილი ახტა-დახტა და მივიდა იქვე მდგარ ძროხასთან და სთხოვა რძე. ძროხამ მოსთხოვა ისე ბევრი ბალახი, რომ მთელი ზამთარი ჰყოფნოდა.

რწყილი გავარდა ახლობელ მინდორში. იქ იდვა ნამგალი და უნდოდა მოეთიბა ბალახი, რომ ამ დროს სად იყო, სად არა, გამოჩნდა გლეხი და შეუყვირა:

— ეი, ვინა ხარ მანდ?! განა არ იცი რომ ბალახი მას ეკუთვნის, ვინც მაგაზე იშრომა და ოფლი დაღვარაო.

გაკვირდა რწყილი, ისე გაოცდა, რომ

„გამაკეთებელ-ვაცი"

„ხუთი კბილი მაქონდა. ექიმს ვეჩვენე. 14 კბილი კიდევ ამომაძრო, ახლებს გაგიკეთებთო. ამ კვირაში, იმკვირაში, ამ თვეშიო, იმ თვეშიო გაგიკეთებთ კბილსო... მარა ეს ჯანდაბა ამკვირიდ-იმკვირე აღარ ილევა. მე ისევ უკბილოთ ვარ"...

— მე კაი კაცო, ეს კბილები, რომ ხელის გულზე დამიწყვე, საჭმელი რით უნდა გჭამო?

— კბილებიც იმიტომ დაგაძრე, რომ საჭმელი არ სჭამო და ეკონომირად წელში გაიმართო.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

...ენა მუცელში ჩაუვარდა, არ ეგონა, თუ უბრალო გლეხი წინააღმდეგობას გაუწევდა.

რწყილმა უთხრა:

— ამხანაგო, ოღონდ მომეცი ბალახი და იმისთანა სამსახურში დაგაყენებ, რომ მთელი სიცოცხლე უზრუნველყოფილი იყო და თან მოუყვა მთელი თავისი თავგადასავალი.

გლეხმა ჩაიცინა და შეიწოვა რწყილი თავის ქოხში. აქ ყველაფერი, რაც რწყილმა უამბო, ჩასწერა ოქმში და უთხრა რწყილს:

— ეხლა, ძმობილო, საიდანაც მოსულხარ, იქეთკენ მიბრძანდი, თორემ კარგი დღე არ დაგადგება.

გაბრაზდა რწყილი, თმები ყალყზე დაუდგა; რაც ძალა და ღონე ჰქონდა ახტადახტა და ჩაუძვრა გლეხს უბეში და ისე მწარედ უკბინა, რომ საბრალო გლეხა ცრემლები მოადგა თვალზე. გაბრაზებულმა დაიჭირა თავხედი რწყილი და შუშის კოლოფში მოათავსა.

ამასობაში ჭიანჭველა, რის ვაი ვაგლახით უკვე ამოსულიყო წყლიდან და ეძებდა რწყილს. ბევრი ძებნის შემდეგ მიადგა გლეხს. რა ნახა, რომ ძმა ბიჭი შუშაში იყო მოთავსებული, ძალიან ეწყინა და არ იცოდა რა ექნა. ბოლოს, როცა ვეღაფერს გახდა, ადგა და გლეხს ოქმი მოჰპარა და ისეთ ჯურღმულში გადამალა, რომ ტარტაროზის გარდა მას ვერავინ მიაგნებს.

რაც შეეხება ღორს, მუხას, ყვავს, ქათამს, ორმოს, თაგვს, კატას და ძროხას, ისინი სიხარულით მოელოდენ საჩუქრებს და დავლურს უკლიდენ, მაგრამ, საუბედუროდ, გლეხმა ნამგლით მოთიბა მათი იმედი.

ტარტაროზის კუდი.

„მისაბაძი მაგალითი“

ბაქირულში (ოზურგეთი)

ზოგიერთი ვაჟბატონი
(ორი-სამი გარეშენიც
ურევია მათში მგონი)—

შიკჩვევიან ნარდის თამაშს
დუქნების წინ სადაც გრილა
და კამათლებს აგორებენ
საღამოა ან თუ დილა.

ორს საათში წააგებენ
ერთი კვირის ნაშოვარსა...
კარტის თამაშს თუ იკითხავთ,
არ ამბობენ მასზეც უარსა.

მშრომელებსაც გულს უცრუებს
მათი საქმე „საგმირონი“...
ტარტაროზო, ჩანგალს თუ ჰკრავ
გიცხონდება შენ მირონი.

ი. ჩაიძულიძე.

„ბაყაყეთი“

ტრადიკული კომედია და კომიკური ტრაგედია ოთხ ხანახობათ

მომქმედი პირნი:

თავმჯდომარე ნოსირის თემის აღმასკომისა.

ადმინისტრატორი.

მდივანი.

საქ. მწარმოებელი.

ქუდცხვილის ნოქარი.

მოსულნი ხალხი, საბჭოს წევრები, მემანქანენი, კუ და ბაყაყები.

1

ნოსირის ბაქანი. სივრცეში მოსჩანს დუქნები და მათ მარცხნივ თემის აღმასკომი. ბაქანის დასავლეთით ტბა, რომელიც 1895 წლიდან ნეიტრალურ ზონად არის გამოცხადებული ყველა სახელმწიფოებიდან ჩამოსულ და აქ თავმოყრილ ბაყაყების მიერ.

აღმასკომში სხედან: თავმჯდომარე, ადმინისტრატორი, მდივანი და საქ. მწარმოებელი.

თავმჯდომარე. გუშინ კიდევ შემოვიდა საჩივარი ამ ოხერი ტბის წინააღმდეგ. ხალხი გვემუქრება, თუ ბაყაყების წინააღმდეგ რამე შესაფერი ზომები არ მივიღეთ... მდივანო, წაიკითხე საჩივარი!

მდივანი. (კითხულობს) ჩვენ, ნოსირის თემის მცხოვრებნი რიცხვით 2160 სული მოგმართავთ თქვენ—ყურადღება მოგვაქციოთ და მოგვასვენოთ ბაყაყების შეწუხებისაგან; წინააღმდეგ შემთხვევაში საჩივარი აღძრული იქნება მაზრის აღმასკომში.

ადმინისტრატორი. (უცბად) მოიცადე, ახლა მომაგონდა.

თავმჯდ. კიდევ საჩივარია თუ?

ადმინისტ. (გადასცემს ქაღალდს) წაიკითხე, ამხ. მდივანო... ხმა მაღლა წაიკითხე, თორემ ამ ოხერ ბაყაყებისაგან აქაც არაფერი არ ისმის.

მდივანი. (კითხულობს ხმა მაღლა) ფოთის ხაზის რკ. გზის ბრიგადა და განსაკუთრებით მემანქანენი, პროტესტს ვუცხადებთ, როგორც ნოსირის თემის აღმასკომს, ისე ადგილობრივ მცხოვრებლებს იმის გამო, რომ ბაქანის ახლოს მდებარე ტბის ბაყაყთა აურზაურით დაფრთხალი ორთქლმავალი („პარაოზი“) მგზავრებს ასვლა-ჩასვლის დროს მიწაზე ანარცხებს, რაც ძვირად უჯდება რკინის გზას.

თქვენი მოვალეობაა ეს ტბა ამოაშროთ, რასაც მხოლოდ ერთი დღის მუშაობა სჭირია. (მოისმის საშინელი კივილ-წივილი. ესენი წამოვარდებიან).

თავმჯდომარე. (შეშინებული) ადმინისტრატორო, გაიგე, შენ გენაცვალე, რა ამბავია?! (ადმინისტრატორი გარბის. ისმის მეორე მხრიდან კივილი). საქმის მწარმოებელო, აბა, მოჰკურცხლე და გაიგე, რაშია იქ საქმე (ესეც გავარდება გარედ). მდივანო, შენ ჩემთან დარჩი ყოველ შემთხვევისათვის. დასწყევლოს ღმერთმა და ეშმაკმა! დღეს ხომ არ იქცევა ნოსირი?! ერთი თვეც არ არის, რაც აქ გამოამგზავნა მაზრამ, და ამ ხნის განმავლობაში ასჯერ კი მოხდა ასეთი აურზაური... ტფუ, ამასანა საქმეს.

მდივანი. საწყალი მგზავრები, ამხ. თავმჯდომარევ. (ხელზე დაიფურთხებს და სრესას დაიწყებს).

ადმინისტრ. (შემოდის აღელვებული) დაუშვებელია, დაუშვებელია, ამხანაგებო.

ყველა. რა ამბავია?! ვიღუპებით?

ადმინისტრ. კიდევ მსხვერპლი... ოოოხ! ეს საძაგელი ბაყაყები.

თავმჯდ. ვინ დაიღუპა?

ადმინისტრ. გუშინ ახალ-სენაკში ბარნაბა ძველაიას მოხსენება გაუკეთებია. რო-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

სრულიათ ალმასქომის წარმომადგენელი „ულტიმატუმს“ უკითხავს ბაყაყებს:

მე ჩემი თემის და მისი აღმასკომის სახელით გიდგენ „ურტ-უიბარტუუნს", რის მოსმენის შემდეგ გევადლებათ ოცდ ოთხი საათ. განმავლობაში აიკრათ თქვენი ბარგი-ბარხანა და დასცალოთ მიდამოები, რათა ადგილობრივ მცხოვრებს საშუალება მიეცეს დაიძინონ ღამით და დღითი კი სუნთქონ წმინდა ჰაერი.

და თავისი ადიუტანტით უკან დაბრუნებულა, ყურადღება მიუქცევია ბაყაყთა უნამუსო კონცერტისათვის. მას განუძრახავს მათთვის მოხსენების გაკეთება, მაგრამ ტბის ნაპირას ფეხი დასცდომია და ტბაში გადავარდნილა, თან თავისი ადიუტანტიც ჩაუთრევია. (ალბად იავის შესამაგრებლად ხელი მოჰკიდებია) ახლა მისი შერისუფალნი ჰკივიან.

საქ. მწარმოებელი. (შემოვარდება) არიქა, დომები, ბიჭებო... დომები, დომები... იღუპება ხალხი.

თავმჯდ. (თავზარდაცემული) სტყუი შენ! აქ დომები საიდან მოვიდოდნ. (მდივანი და ადმინისტრატორი შკაფზე ახტებიან).

საქ. მწარმ. კაცო, რკინის დომები, რკინის დომები, რკინის.

მდივანი. (ცახცახით) ალბად ახალი გამოგონებაა. (თავმჯდომარეც შეხტება შკაფის თავზე, საქმის მწარმოებელი წამოავლებს ხელს ურდულს და კარებ გაგარდება).

ადმინისტრ. დახე! ეს ჩვენი საქმის მწარმოებელი რა გულადი ყოფილა, ეს რკულ-ძალდი.

საქ. მწარმ. (შემოდის) ნოქარი ქე მოუყვანიათ და გამგეობა ჯანდაბამიც წასულა, დარდიც არ მაქვს... ვაჰ! თქვენ რას აკეთებთ მანდ?

თავმჯდ. როგორ?.. რას ამბობ?.. დომები წავიდნ?!

საქ. მწარმ. რისი დომები? ნოქარი და გამგეობის წევრნი კოოპერატივის იატაკში ჩაცვივნდნ და დომე ი იატაკის ასაყრელად ავინდოდა, რომ ისინი გადაგვერჩინა, მაგრამ ნოქარის მეტი ჯერჯერობით უგზოუკვლოდ არიან დაკარგულნი იატაკის ქვეშ... ნუ გეშინიათ... ჩამოდით და საქმეს შეუდგეთ.

მდივანი. შე დალოცვილო, ასე ვერ სთქვი პირველად!? შიშით გაგვიხეთქე გული—დომებო... ვიფიქრეთ: ეს არის ავერიკის დომები შემოგვესია-თქო (ჩამოდიან).

თავმჯდ. ამხანაგებო, მაშ საქმეს შეუდგეთ. ახლავე უნდა გადავსცეთ ბაყაყებს ჩვენი ურტუიბარტუუნი. აბა, მე გიკარნახებ და შენ დასწერე, მდივანო. (უკარნახებს: მდივანი სწერს).

სისხლისღვრის თავიდან ასაშორებლად წინადადებას გაძლევთ ორი საათის განმავლობაში დასცალოთ თქვენს მიერ დაკავებული ადგილები, ან და სამუდამოდ დაჩუმდეთ. წინააღმდეგ შემთხვევაში ჩვენს მიერ თქვენთან გამოცხადებული იქნება ომი“.

(მდივანი გადაიკითხავს. ყველა მოაწერს და ტაშს დაჰკრავს. ამ დროს შემორბის გლეხკომის ნოქარი).

ნოქარი. დავიღუპეთ, დავიღუპეთ...

ესენი. რა ამბავია?.. რა მოხდა?

ნოქარი. კოოპერატივში უბედურების მოხდენის დროს ვირთაგვებს გაუტაცნიათ ორი ყუთი ასანთი და ასი ტარანი, რომლებსაც შევსცქეროდით, როგორც ჯამაგირის გამასტუმრებელ სახსარს. მართალია, სიმინდის ფქვილს ბლომად ურევთ ბურის ფქვილს და ბურად ვასაღებთ, მაგრამ ამდენ ჯამაგირს მაინც ვერ გაასწორებს ფურნეს შემოსავალი. რადა გვეშველება აწი; თუ მერტო გლეხებისგან შემოსულ საწევროზე მიდგა ჩვენი საქმე, რას გვეყოფა?! (ბრაზით) ეს ქურდები... მამაძაღ... მაზატიუთ...

თავმჯდომარე. ნუ გეშინიათ... აწ ვე რაფერს მოგვპარავენ (მდივანს) აბა, მდივანო, გადაეცი ჩვენი ურტყიბარტყუნი ბაყაყებს. (მდივანი მიდის; ნოქარიც უკან გაჰყვება).

2

ტბა ბაყაყებით სავსეა. ნაპირზე აქა იქ ბაყაყების ყიყინისაგან გულწასული მოსეირნეები, რომლებიც ჯერ კიდევ ცოცხლები არიან. ერთ მხარეს გაკვირვებული კუები ჩამწკვრივებულან. ახლოს ღორები ჩაჩქნიან მიწას. იხვები ტბაში ცურაობენ. მოდის მდივანი და ეკითხება ბაყაყს, რო-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მელიც ნაპირზე ამოსულა და მზის განებს ლებულობს:

მდივანი. სად არის ამხანაგო თქვენი უფროსი და წარმომადგენელი?

ბაყაყი. (უჩვენებს ტბის შუა ადგილს) იქ იქი-იქა—იქი-ქა-ქა.

მდივანი. (შეტოპავს და წარდგება მათ წინაშე. შიში ეტყობა, მაგრამ არ იმჩნევს) მე ჩემი თემის და მისი ალმასკომის სახელით გიდგენთ ულტიმატუმს. (ბაყაყები აყიყინდებიან) სიჩუმე და გაგონება, ბატონებო (ბაყაყები გაიძახიან: „მე გა-გაქა-თებ... მე გა გა-ქე თებ...“)

მდივანი. თქვენი გაქეთებულიც შევარცხვინე და წამხედარიც... უნდა დასცალოთ ეს ტბა... პასუხი მომეცით ხაჩქარით. (შეურაცყოფილი ბაყაყები იერიშს მიიტანენ მდივანზე, რომელიც შეშინებული გარბის ალმასკომისაკენ. გამარჯვებული ბაყაყები მღერიან გამარჯვების ჰიმნებს).

3

ალმასკომი. მდივანს მოუტანია ბაყაყების პასუხი—უარი. ყველა გაჯავრებულია; გრაზმორეული ხელზე იფურთხებენ და საომრად ემზადებიან. ამ დროს რამოდენიმე ბაყაყი დაეცემა ალმასკომს. ხელჩართულ ომში იმარჯვებს ალმასკომი. გამარჯვებით გათამამებული ალმასკომი, საომრად მიდის ტბისაკენ, სადაც ელოდებიან ბაყაყთა ლეგიონები.

4

ტბა. ხელჩართული ბრძოლა.

ხაქ. მწარმოებელი. დედა შეირთოს ცოლად, ვინც მტერს ზურგი უჩვენოს.

ადმინისტრატორი. ეხლავე ამოვსწყვეტ ყველას (ესვრის ოთხ გულიან ზარბაზანს, რომელიც აფეთქებს მთელ ტბას. დახოცილი ბაყაყებით მოიფინება მთელი მიდამო. ამ დროს მორბის ნოსირის სკოლის გამგე ხელში სანადირო თოფით).

გამგე. ოი, თქვენ უბედურნო... ეხლა ხომ დადგა თქვენი შავი დღე. გუშინ თუ მაკე კურდღელი მოვკალი, დღეს რა ხეირს დაგაყრით თქვენ. (დაუშენს ბაყაყებს. მთელი ნოსირი ფეხზე დგება. ომში ყველა მონაწილეობას ღებულობს. დამფრთხალი მატარებლები შეუჩერებლად გარბიან. ერთი მემანქანე ძიგურიდან მოსდევს გლეხების ორ ცხენს, ბაქანთან დაეწევა და ჰკლავს. (რომ არ დაეწია... „პრიზი“ ცხენებს ერგებოდათ). მიცვალებულთა გვამებს საბარგო ვაგონში ათავსებენ... ღამდება. ვიღაც უცნობი ბრძოლის ველის გასანათებლად ცეცხლს უკიდებს ახლად აშენებულ ნოსირის სკოლას)

ხმები. გვიშველა, გვიშველა...

ყარ—ხმან.

„მოძრავი სკოლა“

(ხ. ძიმითი)

პართენ გოგუაძე ძალიან ცდილობს ხალხი სწავლა-განათლების გავრცელებას, მაგრამ მის სურვილს ხელს უშლიდა ის გარემოება, რომ სკოლების შენობები უძრავი იყო. ამიტომ მან შეადგინა რაზმი, რომლითაც ახდენს თავდასხმებს სკოლებზე და მათი შენობები გადააქვს ს. „სატყრია“-ში. ქვედა ძიმითის შენობის წალების შემდეგ თავს დაესხა ზემო ძიმითის სკოლის ორსართულიან შენობას. წინააღმდეგობა რომ არავის გაეწია, მან წინდაწინვე დააპატიმრა გლეხები, მაგრამ ქალებმა მაინც არ დაანებეს სკოლის წალება. გაიმართა ბრძოლა, რომლის დროსაც დაიმსხვრა აუარებელი კრამიტი და ფანჯრები.

ვინ იცის რით გათავდებოდა საქმე, რომ მოზავედ არ გამოსულიყო გ. რიმაშვილი. ზავის პირობების მახედვით მოწინააღმდეგეს ერგო შენობის ზედა სართული. ამჟამად ქვედა სართული ფუტურისტებსავით თავშიშველია.

თავშიშვლობას ამ ზაფხულზე არა უშავდა, მაგრამ აწ როგორი იქნება, არც ისე ძნელი მისახვედრია.

იჭაური

ცურვა

ცოცხალი სურათი ერთ ხანაზაობად

სცენა წარმოადგენს არსენალის მუშების სასადილოს, რომელშიაც არის: 17 მაგიდა და 101 ორსაჯდომიანი საჯდომები. ჩოფკას არლანი „თავ-ნანა“-ს უკრავს. სადილი მზად არ არის. ლოდინში მუშებს აჩმოსძინებიათ. ერთ მაგიდაზე ძაღლი და კატა წამოსკუპებულან.

1 მუშა. მაცაკ, კვასი არ გაგიცივდა?

მაცაკა. (სამზარეულოდან) ჯერ აღრეა; ორ საათზე კვასიც იქნება და სადილიც.

2 მუშა. (მაცაკას) შენმა თავის გახეთქამ—შენი სადილი სადილსა ჰგავდეს.

3 მუშა. ხალხნო, გაიგეთ ხმალაძეს რა ბრძანება გამოუცია?—ვინც მტკვარში იბანავებს, ტრტვილებს წავიყვანთო...

1 მუშა. ვა! თუ მასე არის—ჩვენც ნუ წავალთ მტკვარში საბანაოთ და ამათ სადილში ვიბანაოთ... ისეთი ცურვა ვიცი, რომ, თქვენი მოწონებული. (ისმის საყვირი).

2 მუშა. აი, საყვირიც აუშვეს; ახლა ამ გილებს დავაკავოთ, თორემ მთელი არსენალი აქ მოვა.

3 მუშა. ვა! თქვენი ჭირიმე, ერთი იმ ძაღლს და კატას შეხედეთ!.. წელან როგორ ჰკუიანად იყვენ და ახლა, როცა საყვირი გაიგონეს, როგორ მომზადებულან... იციან, რომ აქ ჩვენ ხორცის მაგიერად ძვლებს გვაძლევენ და უხარიათ, რომ ძვლებიც მათ ერგებათ.

2 მუშა. აგერ ცურიკოვი მოვიდა, და რამდენი სადილი გამოვართვა?

1 მუშა. „ტარიოის“ როგორც იქნება ვსჭამ, და პირველში კი უნდა ვიბანაო, რადგან ერეკლეს აბანო დაკეტილია „რემონტის“ გამო.

3 მუშა. ტავარიშჩ ცურიკოვ, ტრი აბედა დავაიტე ი დვა გარიაჩი კვას.

ცურიკოვი. ია ნე ვაში ტავარიშჩ. ვი სკაჟიტე ტაკ.—ილი ოტჩესტვა, ილი გრაჟდანინ ცურიკოვ.

3 მუშა. პარდონ, იზვინიაუს, უკაცრავად. (ცურიკოვი—აძლევს სადილს)

ეროვნული

2 მუშა. მაჰაჩყმის ცხონებამ დღეს დიდებული საბანაო კერძია... მარა ეს ვეებერთელა ძვალი რომ ფეხებს ქვეშ მომედოს, მაშინ კი წახდა ჭამის მადა.

1 მუშა. (ძაღლს) ბარბოს, ბარბოს, აბა დაიჭი ძვალი; სწორედ საშენო ძვალი მოსცეს კერძში. (ძაღლი თავის გულში ფიქრობს—აი-გიდი, არსენალის მუშები ჩვენს საჭმელს ღებულობენ).

—

(შემოდიან არსენლის მუშები)

ჭველა. ცურიკოვ, ადინ აბედ, ტრი სლადკი ი დვა ფუნტა ხლება.

ცურიკოვი. პალუჩაიტე... პალუჩაიტე.

ერთი მუშა. დაიტე მე აბედ სკარეი, ატო ია გალოდნი, კაკ საბაკა.

ცურიკოვი, მით საბაკი ნე გალოდნი.

ცურიკოვის ხაცოლი. შტო ვი კაკ იეშაკ კრიჩიტე.

3 მუშა. ამხანაგებო, რამდენი ხანია ამ სასადილოში დავდივარ და ყოველთვის ერთ წყალს აკეთებენ. მოდით, და ამ ტბაში ვიცურაოთ; ვისაც უნდა თავი დაიბანოს, და ვისაც უნდა ტანი.

უმეტესობა. ვიბანაოთ, ვიბანაოთ. (პირველ კერძს ერთმანეთს ასხამენ. არის ჟურხაური და სიცილი).

ხმები. ოჰხ! რა ცხელია ეს საობრო წყალი.. (კატასაც გადაასხმენ).

კატა. (კნავის) მიაუ.. მიაუ.. მიაუ...

ერთი მუშა. არიქა, ბიჭებო, კატა დავიჭიროთ და მოვხარშოთ.

სხვები. მართლაც კარგი იქნება. ცურიკოვის სადილს კატის ხორცი მაინც აჯობებს.

ხმა. ნელნელა გაღმა გავდივარ და მალე გავცურავ მეორე ნაპირზე.

(არლანი წასვლის მარშს უკრავს და მუშებიც ცურიკოვის წყლით გამობერილნი, იშლებიან).

—ქვა—

გვაწუხებს დგმურებს

ჩერქეზიშვილის ქუჩ. № 32 ცხოვრობს [illegible] ერთი მდგმური,—ეკატერინა სერაფიმოვისა ძალიან გვაწუხებს და მოსვენებას არ გვაძლევს. სხვას წყალის წაღების ნებას არ აძლევს და თვითონ კი რას არ სჩადის.

(ტარტაროზკორი).

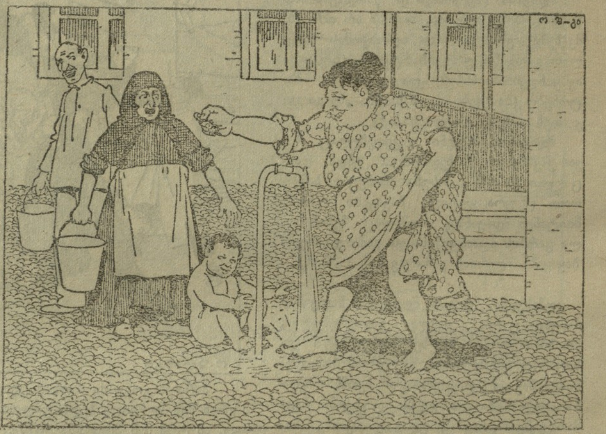

მოხუცი ქალი (რომელსაც წყალის აღება უნდა) დამაცადე, შე ქ ჯო; შენ თუ ტანს იბან, მე ერთი ვედრო წყალი არ ავიღო?!

მეზობელი (ამასაც წყლის აღება უნდოდა) დედი, დააცადე, წყალით დაგრილდეს, თორემ თავში სიცხე აქვს და რომ გადაირიოს, დაპაგრება ძნელია.

რად გვინდა ასეთი დასვენების დღე

ორშაბათ დილა გათენდა,
რა ავი დარი დგებათ.
საქმეთა მოსამსახურე
დოკინში იზმორებათ.

ღმერთო! ნეტავი ვიცოდე
დღეს თუ დასვენებათ...
დეჩხუმში კაცმა არ იცი
ვის აქვს რისი ნებათ.

გაგვიგონია: მთავრობამ
ამ ზაფხულს შოგვცა ნებათ,
რომ თვეში ორსა ორშაბათს
ვიგემოთ დასვენებათ;

იქნებ საქმის დღე გამოდგეს,
თავს დაგვატყდება გნებათ.
მოვედით, გვითხრეს: დღეს წადით
ასრულდეს თქვენი ნებათ,

თუმცა დღეს საქმის დღე არის—
არ გაწყენთ მოსვენებათ.
წარსულ ორშაბათს ყოვილა
შვენდგანა დასვენებათ—

სამაგიეროდ დღეს ვუქმობთ
და აღარ გვეკარგებათ...
ავიშალენით, წავედით
სახლისკენ გახარებული,
მაგრამ წინ გადაგვეღობა
კაცმირი გაცხარებული.
სულ ჯოხით გვდია—სად მიხვალთ,
დაბრუნდით უკან მალეთ,
თორემ ერთი დღის ჯამაგირს
გამოგიქვითავთ ხვალეთ—
და ამის შემდეგ მათ სიტყვას
აღარ ვენდობით ჩვენათ...
როდის იქნება აწ უქმე,
ტარტაროზ, გვითხარ შენათ.*)

გაურკვეველი.

*) ათი თვის შემდეგ, მანამდის კი არა.
ტ.

კითხვა-პასუხი

კითხვა

ხუთი წელია ბათომში ვცხოვრობ, ბინა არა მაქვს. 28 განცხადება მაქვს შეტანილი საბინაო განყოფილებაში, ამოჩენილი მაქვს 12 ბინა. გამაგებინეთ როდის მომეცემა ბინა. ამასთანავე გაცნობებთ, რომ ჩემს განცხადებას მუდამ აწერია: პირველი რიგი. ვარ საბჭოთა მუშაკი.

მუშა გოგია.

პასუხი

თქვენ ბინა არ მოგეცემათ, რადგან ხუთი წლიწადი უბინოდ გიცხოვრიათ და აწეც არა გიშავთ, რომ მასე განაგრძოთ დღენი თქვენი ცხოვრებისა. რაც შეეხება, რომ განცხადებას პირველი რიგი აწერია, ეს იმას ნიშნავს, რომ პირველად იმას გადადებენ განზე. მაგრამ იმედს ნუ დაკარგავთ—ბინას მიიღებთ მას შემდეგ, როცა ნაცნობ-მეგობრები და ლამაზი ქალები დაკმაყოფილებული იქნებიან.

კითხვა

ვარ უადგილოთ, შრომის ბირჟაში ჩაწერილი ვარ დღიდან მისი დაარსებისა, ვითვლები კავშირის წევრად (თუმცა ლა არც დიდად მესაჭიროება), ვცხოვრობ კერძო შემოსავლით. მაქირია ოთხი ოთახი. გთხოვთ განმიმარტოთ: შეუძლიათ თუ არა ჩამომართვან ოთახი?

კონტრაბანდისტი.

პასუხი

ოთახს ვერავინ ჩამოგართმევს, სანამ მუშკომს არ შეუმჩნევია ეს. ეცადე არ გაიგოს.

ბლიძგი.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

„მორზა“

არა, ძმათ, რკინის გზაზე ჩვენისთანა ბედური ხალხი სხვა არ არის, მარა „მორზისტები“ სულიერად მაინც არ გვცემით. სხვისა და თვისი შეცდომები ჩვენ უნდა გამოვასწოროთ. „დეპეშებს“ თუ რამ შეცდა, მორზისტებმა უნდა გამოვასწოროთ... პრემია, როცა მოვა—ვინ გაგიმხედს, თვითონ აიღებენ, წაიჯიბავენ და შენ მაშინ გაიგებ, როცა თავი ტანს დასწონს სიმძიმით და ზიგზაგით სიარულს დაიწყებ ახალფეხადგმულ ბავშვსავით

ადმინისტრატორებს რომ ჰკითხო, —ძნელია მათი მოვალეობა: — „ნაგრუზკა გვაქვსო... კაცო, „ნაგრუზკას“, რომ კაცი გაესუქებია, „ვიგრუზკა-ნგრუზკას“ მუშები სად. ნატანების და ცერცვაძესავით გასუქდებოდენ.

ამას წინად სადგურში ბაგაჟის გადმოტვირთვაზე ატამით სავსე ყუთი ბაქანზე ჯანგებ ისე დაანარცხეს, რომ ყუთი გატყდა და ატამი დაიბნა. შეუდგენ მოგროვებას. მარცხენა ხელით ყუთში ჰყრიდენ და მარჯვენა ხელით; რომელიც უფრო დახელოვნებულია ასეთ საქმეში, პირში.

ჯნ | 1-ს | დეპეშის წასაკითხავად მარჩიელს თუ გამოიწერ, თორემ ისე[illegible]რაფერს მიხვდებით.

მაგრამ ამაზე უფრო უბედურება ის იქნება, თუ ბათომის საქონლის მოღარეს დეპეშა მოგივიდა; მაშინ მარჩიელი კი არა, კიტაიელი სწავლულიც ვერ გიშველის. ვსთქვათ ბაგაჟს რამე დააკლდა, მაგალითად: (ნამდვილი შემთხვევა იყო) ქათამი, ინდოური, ან ბატი. მოღარე ქაღალდზე დახატავს დაკარგულ საგანს. კაი დაგემართოს, რომ კარგათ დახატავდეს და მიხდებოდე თუ რას ნიშნავს სურათი. ამ ნიადაგზე ხშირად ხდება გაუგებრობა, რაც იწვევს მიწერ-მოწერას და მორზისტი ღებულობს ორ სართულიან საყვედურს და შენიშვნას.

არა, ძმათ, თავი უნდა დავანებოთ ამ სამსახურს. რა იცი, რა წუთში შეგხვდება ხათაბალა.

წავალ და კანტორის მოხელედ დავდგები სადმე. პასუხისგება ცოტაა, შრომაც ნაკლები და კატეგორია კი მეტი;

ასეა ძმათ, ჩვენი საქმე, მაგრამ ამ ჩვენს გაჭირვებას საიდუმლოდ ვინახავთ. ხელს ყოველ დღე გვაწერინებენ, რომ საიდუმლო შევინახოთ.

ჩვენი გაჭირვებაც ხომ საიდუმლოდ უნდა შევინახოთ! მხოლოდ შენ ერთს გიმხელ, ყოვლად ძლიერო ტარტაროზო, და იმედი გვაქვს არ გაგვამხელ.

„ჩორნა“

„პატივსაცემი სტუმარი“

„ხშირია შემთხვევა, როცა თბილისიდან ძაღლით მოდიან სოფელში. მიუხედავად იმისა, რომ სტუმრის „ძაღლი პატიოსანია“, როგორც ამას მისი პატრონი ამბობს, ქათმის ჭამა მაინც შეუყვარდათ თავიანთ პატრონებსავით“.

(ტარტაროზკორის წერილიდან)

გლეხმა ხცემა ძაღლს, გლეხსა ხცემა ძაღლის პატრონმა, ძაღლმა ქათამი შესჭამა ..

(სოლომონური)

სატარტაროზე

„ქაშავენ“

(ფოთი—ნახუტური)

ჩვენაც მოგვხედე, ტარტაროზ,
შენი ჭირიმე, შენია!
„ბიუროკრატნი“ ზევრი გვყავს,
„აგიტატორნიც“ ბრძენია.

—

პირველი გმირი სერგოა,
კავშირში არჩეულია.
მალულად აწხანაგობას
მან შეუსანსლა ფულია.

—

აგიტატორობს ლავრენტა,
კავშირი შექნა ძმურია.
მართალს არ იტყვის ერთხელაც,
მარად ტყუილი სწყურია.

—

ამპარტავანი მღივანი
არა კადრულობს სალამსა...
კარგს იზამ, ჩვენო ტარტაროზ,
თუ შეუკურთხებ ამ სამსა.

„ქე-რო-ლცა“.

ძაღლთა თვითშეგნება

(ზუგდიდი)

აქ მეტად გავრცელდა ძაღლთა სხვადასხვა გვარი ავადმყოფობა, მაგრამ მათ ექიმობაზე არავინ ზრუნავს. თვითშეგნებულმა ძაღლებმა თვით მიიღეს ენერგიული ზომები: მოახდინეს გაერთიანებული კრება თავიანთ საკრებულოში—ქალაქის ბაღში, სადაც ხდება ყოველ დღე მათი კრება. კრების შემდეგ გამოცხადდენ ადგილობრივ საავადმყოფოში სადაც არიან ყველა დარგის ექიმები; ძაღლები მოითხოვდენ ექიმებისაგან დახმარების აღმოჩენას, მაგრამ მათი მოთხოვნილება უყურადღებოდ დარჩა. ძაღლები პროტესტს აცხადებენ და იმუქრებიან გაცოფებით. მოსალოდნელია ექიმების დაგლეჯა და ავადმყოფთა გამოყრა საავადმყოფოდან. პირველი ერიში უკვე მოახდინეს,

ცვანტა.

„გაგვაიმასქნეს“

ჩვენს ჩიბათშიაც მოინდომეს სახალხო სახლის აგება. გახარებული ფეხის თითების წვერებზე დავდიოდით; ამ სახალხო სახლში უნდა მოთავსებულიყო: თეატრი, კანცელარია და სამკითხველო. შევუდგით საქმის გაკეთებას. მოვიყვანეთ მეაგურეები, დაიწყეს აგურების „გამოცხობა“... ახლა

ეროვნული ბიბლიოთეკა

„ინჯირველი“ უნდა მოვიყვანოთო, პლანი უნდა ავიღოთო; ამისათვის ფულია საჭიროო.. გაყიდეს კანცელარია და ამ ფულით მოიყვანეს „ინჯირველი“, გაპლანა და წავიდა... ჩვენ არ მოგვეწონა მისი ნაჩვენები ადგილი. შეუჩდენ ალექსას და ქი არ ააყენეს საზუდარიდან—აქანე უნდა დავდგათ სახალხო სახლიო... ახლა „ინჯირველს“ კიდევ ფული უნდაო; უნდა დავდგათ წარმოდგენაო... შენ ხარ ჩემი ბატონი-და ამ „ინჯირველმა“ ქი წაიღო ჩვენი ტყავი. ხალხი აგურებს ზიდვით გასცვითეს; მოიყვანეს ოსტატები, რაღაც წუუტაკუნ-წამოუტაკუნეს და მერე მათი ბურდღა კაცს არ უნახავს.

გაწყიმდა თუ არა, აიჩვენი ნაშენი სულ დაინგრა... დარჩა სახალხო სახლი გაუკეთებელი.

ამ საქმის მეთაური ჩვენი ელისე სადღაც გაიპარა.

აღარც კანცელიარია გვაქვს და აღარც არაფერი. რაც ფულები მოაგროვეს, ქე „გააიმასქნეს“. კანცელიარია სკოლის ერთ ოთახში მოაწყვეს; სამკითხველოში რომ შეხვიდე და იანვარის გაზეთები ნახო—მადლობა გადაუხადე სამკითხველოს გამგეს.

მოვიწვიეთ კრება: გამოვიკვლიეთ საქმე: თურმე ჩვენი სოფლის ფული ალექსის შეუჭამია. საწყალს მოცვალებულის ფერი დასდებია და კარგს იზამდი, ტარტაროზო, რომ ანუგეშებდე ალექსას.

ასეა საქმე:

ვისაც პაწაი კი ეცმოდა—ყველამ გამოჭამა ფული; ჩვენისთანა ყურბანს ყველა ატყუებს, მარა შენი იმედი გვაქვს, ტარტაროზო.

ჩიბათელი ჭიპა.

„ყლორტი“

(აცანა. გურია)

კარგა ხანია აქ არსებობს წარმოკავშირის განყოფილება: „ყლორტი“, რომელსაც განაგებენ ძმები ჩხაიძეები.

„ყლორტი“ აწარმოებს გლეხობის ნამუშევარის გასაღებას.

გასულ წელს დააგროვა ჩაი და დიდი ამბით გაგზავნა თბილისში. წაღებით კი წაიღო, მაგრამ უკან მოტანილი არაფერი სჩანს, (თუ მცირეოდენ „მოწყალებას“ არ მივიღებთ მხედველობაში); სადღაც უგზოუკვლოდ დაიკარგა.

ამ ზაფხულში ერთ დღეს ხმა გავარდა მთელს აცანაში, რომ „ყლორტი“ ტყემალს ყიდულობსო.

გლეხებმა მთელი ტყემალი, (სახლში ლობიოს გასაკეთებელიც არ დაუტოვებიათ) მიუტანეს „ყლორტს“; ალექსანდრე ჰპირდებოდა ხალხს, რომ ფუთში მანეთს მაინც მიიღებთო, მაგრამ ჯერ კაპეიკიც არა სჩანს.

ხალხი იძახის:—ამას, ძმიავ, „ყლორტი“ კი არა, გოგიე ღლონტი არ ტკადრებდაო.

ვერ დაგინდობ.

—

ხმა უსკერო გოდრიდან

წვერთაგანს. (შროშა შორაპანი) ვინაიდან თქვენი წერილი ეხება ხუთი წლის ამბავს, ამიტომ იგი გადავეცით არქივს, სადაც მემატიანე ტარტაროზი დაამუშავებს და ისტორიაში შეიტანს.

ღრიანკალს. გ დავაგზავნეთ საექიმოდ უფსკერო გოდორში, იქიდან კი არ ვიცით თუ საით გაემგზავრება.

ლანს. შევასრულეთ თქვენი თხოვნა:—შევასწორეთ და არ შევამოკლეთ—ისე გავგზავნეთ აგარაკ წყალტუბოზე, ე. ი. უფსკერო გოდორში.

ზუმბას. შე კაი კაცო, გვარს რომ მალავთ და გრცხვენია თავისი ვინაობის გამხელა, რატომ არ გრცხვენია ასეთი წერილის დაწერა?!

ხი-ხი-ხის. რატომ გიკვირს ასე? განა აქამდე ხანს არ იცოდი, რომ ღვინო ალმასკომის მდივანს კი არა, თვით თავმჯდომარესაც ათრობს?!

კანჭარაკუნას. გვწერთ—შეგვატყობინეთ თუ წავაო... გატყობინებთ, რომ წავიდა, ხოლო წავიდა უფსკერო გოდრისკენ.

ვარდენ ღვანკითელს. (ყიფიანს) თუმცაღა დაგვიგვიანდა, მაგრამ მაინც ვათავსებთ თქვენს მასალებს, რომლის მოთავსებას დაბეჯითებით თხოულობთ.

ვიცავთ თქვენს მართლწერას.

შარადა

ა

დიდი ქალაქი სახელი,
ჩვენს საქართველოში,
ბავშმაც იცის მე მგონია,
ეს უფრო ამ დროში;
ჰო და, ამ სახელს წინიდან,
ერთი, ბოლოს ორი,
მოაშორეთ ვით თქვენს ქათმებს
მტაცებელი ქორი.
რაც დარჩება ოთხი ასო,
ის ამ ჩემს შარადას,
გამოსაცნობად მკითხველებს
მიანიჭებს მადას.

ბ

შემდეგ ერთ-ერთ მოციქულის,
მიხსენით სახელი.
საჭჯერ ვინც ჟარჰყო ქრისტე,
და მასწავლებელი.
(პირველი კომსომოლი იგი ყოფილა)
სულ არ მინდა; წინ მას ორი,
ანბანი მოპარეთ.
(ქურდობა არ შეიძლება. განა არ იცით, რომ ქურდებს ტარტაროზი სჯის?!)
დანარჩენი არ გეპირდება,
გაისროლეთ გარეთ.

გ

ნემს ჰგავს, მაგრამ ნემსზე უფრო
არის მომსხო დრძელი,
მკითხველო გთხოვ მოიგონოთ,
ჯერ ამის სახელი;
ცხლანდელი იდეის
ბელადთაგანია;
მერე მუშა ხალხს შესწირა
ღონე და ჯანია.

მწერლის ეპიტაფია

როცა დამმარხავთ მე არ მინდა
ძეგლი ძვირფასი.
(ნუ სწუხდებით, მაინც არავინ დაგიდგამს)
მე თუ კარგი ვარ ჩემი თავის
ძეგლითვითონ ვარ.
(როგორ ფიქრობთ—კარგი ხართ თუ არა?!)
სისულელეა ძეგლებისთვის გაიღოთ ფასი;
თვით ძეგლს სჯობია—სამუდამოდ
ვისაც ვახსოვარ.
(პატრონსაც არა)
მხოლოდ გთხოვთ თავზე რომ დამადგათ
ქვა გაუთლელი.
(ამ სურვილს შევასრულებთ; ეს ადვილი სამსახურია]
და წააწეროთ ჩემი გვარი
და ჩემი სახელი
„ვარდენ ყიფიანი—ღვანკითელი“.
და ვინც გაიგებს ჩემს სახელს და
ჩემს ვინაობას.
მრწამს შემომითვლის სუყველანი
თითო შენდობას.

„ტარტაროზი“ საგან გამოგვიგზავნეთ თქვენი ექსპრომტები, რომლებიც მიძღვნილი გაქვთ ჩვენს მწერლებისადმი.

ზაფხულის სეზონი პროვინციის ქალაქებში

მეგობრული შარჟი

ქორელი (ქოლგით და პორტფელით), იმედაშვილი (წიგნებით და საგრძალით), ზარდალიშვილი (პლაშჩით, ჯოხით და პატარა ჩემოდანით) ბარველი (პატარა კალათით და პიესებით) ხონელი (ხეზე ადის) და ყალაბეგიშვილი (ხეზე ასული)

ახალი ამბები

— მუშკოოპმა და „გრუზგოსტორგმა" მიიღეს დიდძალი საქონელი. ვისაც ფული აქვს შეუძლიათ იყიდონ საქონელი მაღაზიებში.

— მილიცია აცხადებს დასახრჩობ მოქალაქეთა საყურადღებოდ, რომ ვისაც თავის დახრჩობა უნდათ, გაისეირნონ ორთაჭალისკენ, სადაც სრული სიმშვიდეა და ხელის შემშლელი არავინ არის. ვინც ხიდიდან მოინდომებს თავის დახრჩობას, მათი კეთილი განზრახვის წინააღმდეგ მიღებული იქნება ზომები მათ გადასარჩენად.

— „მაფალუ—ნოთე"-ს პარტია თხოულობს საქართველოდან სამეგრელოს გამოყოფას და ავტონომიას. „სამეგრელოს ტახტზე" თავის უზენაესს უფლებებს უკვე აცხადებენ აშორდიას მემკვიდრეები: ციბაკი ბუკონია და სოლომონ ზესელია.

— ალმასკომმა დაადგინა: დანიელ ჭონქაძეს ეწოდოს დავით ჭონქაძე და ასეთი სახელწოდება მიეცეს გუდოვიჩის ქუჩას. დადგენილება გატარებულაა საცოხლეში.

წერილი ტარტაროზის მიმართ

ნება მიბოძეთ თქვენი საშუალებით უპასუხო დასავლეთ საქართველოში მომუშავე ე წ. „თითო თითო"-ს საზოგადოებას შემდეგი:

დასავლეთ საქართველოს „თითო თითო"-ს საზოგადოება, რომლის ცენტრია ქ. ქუთაისი, საკმაოდ ძლიერი და გავლენიანი საზოგადოებაა მთელს დასავლეთ საქართველოში, როგორც ფინანსიურად, ისე წევრთა რაოდენობის მხრივ. ის მაგალითის მიმცემია სხვა წვრილმან საზოგადოებისათვის დასავლეთ საქართველოს მასშტაბით და არამცდაარამც არ იქნება თქვენი ახოვნა „თითო-თითო"-ს საზოგადოების დაგმობის და „ყლუნწის" საზოგადოების მხარეზე გადასვლის შესახებ ჩვენ მიერ მიღებული, ვინაიდან სახელწოდება „თითო-თითო" და მისი მისწრაფება ნამდვილათ მიზანშეწონილია თანამედროვე მოქეიფეთა საზოგადოებისათვის.

ამიტომ ჩვენ ყველა წევრნი „თითო-თითო"-ს საზოგადოებისა ფიცსა ვსდებთ ქუთაისის სახელმწიფო და კერძო ღვინით მოვაჭრეთა წინაშე, რომ უკანასკნელ წვეთამდე არ უღალატებთ „თითო თითო"-ს მნიშვნელობას და მის მიერ წამოყენებულ ლოზუნგს: „დალევა უკაპლოთ".

მხოლოთ რაც შეეხება ყოფილი ჩვენი საზოგადოების წევრებს, ეხლა კი „ყლუნწი"-ს საზოგადოების პლატფორმაზე გადასულთ—უცხადებთ სასტიკ საყვედურს და საქვეყნოთ ვაცხადებთ, რომ ისინი გამორიცხულნი არიან ჩვენი საზოგადოების სიიდან და ყოველგვარ ემაყოფადან.

დასავლეთ საქართველოს „თითო თითო"-ს საზოგადოების მინდობილობით ამავე საზოგადოების პრეზიდიუმის მდივანი:

ჯიუტი.

ქ. ქუთაისი
კლუბი: „კოოპერაცია", „ვერანდა".

ს. ს. მ. უ. ს. პოლიგრაფტრესტის 1 ლი სტამბა
თბილისი, პლეხანოვის პროსპ. № 91.